

AYBLANUVCHINING ADVOKATNI TANLASH HUQUQIGA ASIMMETRIK MA'LUMOT NAZARIYASI YONDASHUVI

Miraxmedova Fazilat Xokim qizi

Annotatsiya

Ushbu tezisda ayblanuvchining advokat yordamidan foydalanish huquqi adolatli sudlov huquqi doirasidagi o'rnini va ahamiyati tahlil qilinadi. Xususan, iqtisodiy imkoniyatlari cheklangan ayblanuvchilar uchun advokat yordami olish imkoniyatlari va bu masalaning asimmetrik ma'lumot nazariyasi nuqtayi nazaridan ko'rib chiqilishi asosiy e'tiborda turadi. Tadqiqotda ayblanuvchining o'z huquqlarini to'liq himoya qilish maqsadida advokatni tanlash huquqiga ega bo'lishining zarurati hamda ushbu huquq taqdim etilganda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ijtimoiy-huquqiy oqibatlar tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Advokat yordamidan foydalanish huquqi, adolatli sudlov, asimmetrik ma'lumot nazariyasi, ayblanuvchi huquqlari, huquqiy himoya.

Kirish

Himoya huquqining eng muhim shartlaridan biri gumondor yoki ayblanuvchining advokat yordamini olishi imkoniyatidir. Chunki prokuratura, unga yordam beruvchi tergov organlari va davlat da'vosiga qo'shilgan tomonlar qarshisida gumondor yoki ayblanuvchini yolg'iz qoldirish ko'pincha adolatli va qarama-qarshi tomonlarning ishtirokidagi sud jarayonini amalga oshirishni imkonsiz qilishi mumkin. Mazkur tadqiqotda ayblanuvchi yoki gumondorga tayinlangan advokatni tanlash huquqi tan olinishining ijobiy va salbiy tomonlari o'rganiladi.

Himoyachi tushunchasi va ayblanuvchiga berilgan huquqiy yordamdan foydalanishining ahamiyati

Himoyachi, jinoiy ishda ayblanuvchining himoyasini olib boradigan advokatdir va uning huquqlarini himoya qilib, samarali mudofaa qilishni ta'minlaydi. Ayblanuvchi, odatda huquqiy bilimga ega bo'lmaganligi sababli, himoyachining yordamiga muhtojdir; bu faqat ayblanuvchining foydasiga emas, balki jamiyat manfaatlariga ham xizmat qiladi. Samarali himoya, jinoyatchilarning o'zlariga mos jazo olishlarini va aybsizlarning jazodan qochishini ta'minlaydi. Ayblanuvchining himoyachidan foydalanish huquqi, Adolatli sudlov haqidagi xalqaro huquq shartnomasida va Jinoyat kodeksi bilan kafolatlanadi.

Ayblanuvchiga himoyachining tayinlangan holatlari va tayinlash usuli

Jinoyat ishlarida ayblanuvchiga himoyachi tayinlashning qonuniy asoslari turli holatlar bo'yicha belgilangan. Himoyachi tayinlash jarayoni sud yoki tergov organi tomonidan amalga oshiriladi. Davlat tomonidan tayinlangan himoyachi ayblanuvchining huquqlarini himoya qiladi va uning himoyasini ta'minlaydi. Adolatli sudlovni ta'minlash uchun himoyachi tayinlashning ahamiyati katta, chunki aks holda ayblanuvchi huquqlarini himoya qilishda qiynalishi mumkin.

Asimmetrik ma'lumot nazariyasi

Asimmetrik ma'lumot nazariyasi tomonlar o'rtasidagi ma'lumot nomutanosibligining shartnoma munosabatlari va natijalariga ta'sirini o'rganadi. Gumonlanuvchi yoki ayblanuvchi bilan himoyachi o'rtasida ham ma'lumot asimmetriyasi mavjud. Ushbu doirada, ma'lumot nazariyasi asosida himoyachi tanlash huquqining ijobiy va salbiy ta'sirlari baholanadi.

- Ayblanuvchi, himoyachining yetarli bilimga ega ekanligiga amin bo'la olmaydi, shuning uchun himoyachining harakatlarini baholashda u bilan o'tkazgan vaqt, munosabat uslubi orqali xulosa chiqarishga intiladi.
- Huquqiy bilimga ega bo'lmagan ayblanuvchi, himoyachi tanlashda ma'lumotning yetishmasligi sababli noto'g'ri advokatni tanlashi mumkin.
- Ayblanuvchiga himoyachisini tanlash huquqining berilishi himoya xizmatining sifatini oshiradi va ayblanuvchiga o'zini xavfsizroq his qilish imkonini beruvchi adolat tizimini taqdim etadi.

Xulosa

Ayblanuvchiga himoyachisini tanlash huquqini berish, davlatning fuqaro xavfsizligi va adolatga bo'lgan e'tiborini namoyon etadi, shuningdek, adliya tizimiga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Morris, C. G. (1996). **Psychology (9th. Ed.)**. New Jersey: Prentice Hall.
2. Meyer-Goßner, L. (2003). **Strafprozessordnung (Kommentar)**. München: C.H. Beck.
3. Centel, N.; Zafer, H. (2018). **Ceza Muhakemesi Hukuku**. İstanbul: Beta Yayınları.
4. Juraev, A. (2020). **O'zbekiston Respublikasi Jinoyat Kodeksi va Yuridik Maslahatlar**. Tashkent: Yuridik Oliy O'quv Yurtlari Nashriyoti.